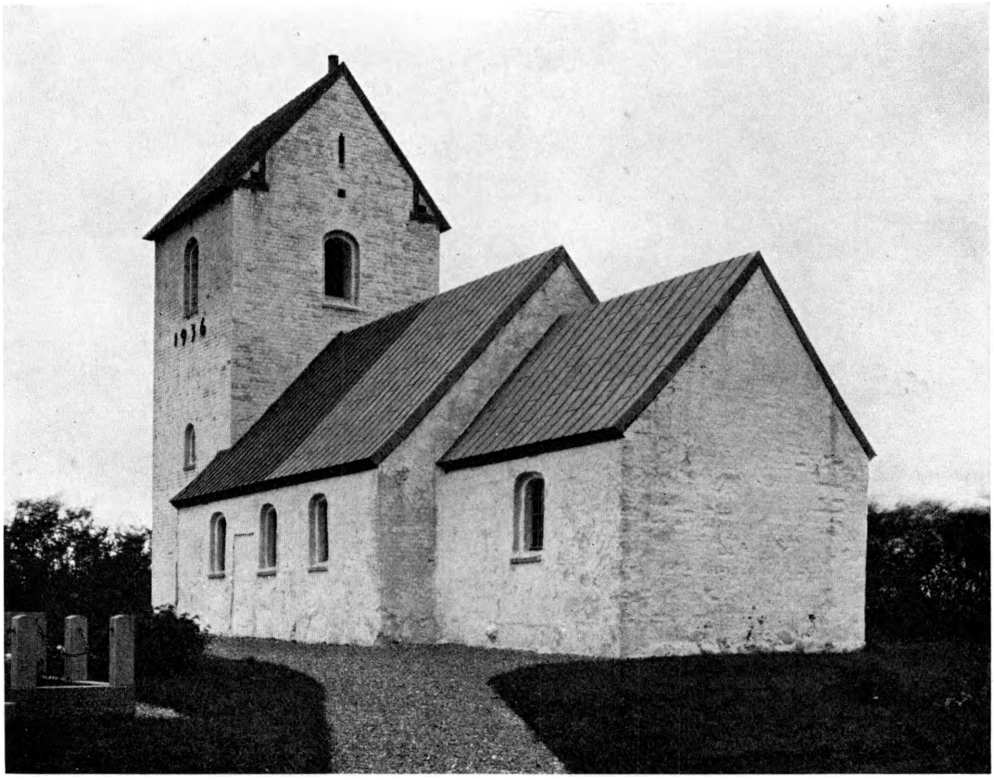

K. M. 1938

Fig. 1. Hørsted. Ydre, set fra Sydøst.

HØRSTED KIRKE

HASSING HERRED

Kirken er *Anneks* til Sønderhaa og laa tidligere og saa sammen med Snedsted (sml. S. 471). O. 1630 og 1666 havde Kongen Jus patronatus[1], efter Skøde af 16. December 1720 tilskødedes Kirketienden Niels Madsen Poulsen i Tisted[2], og den var derefter i Privateje, til den overgik til Selveje 1. Januar 1910.

Foruden andre *Sagn*[3] fortælles, at Kampestenene i Kirkens Mure var hentet fra et gammelt Gudehov, Tyrhov, der laa o. 0,5 km Nordvest for Kirken, hvor der nu ligger to Gaarde, der kaldes Tyrhov[4].

Den lille Kirke, hvis Sogn er det mindste i Herredet, ligger paa en Højning med stærkt Fald mod Syd og Øst og nordvestligt i den langstrakte Landsby. Kirkegaarden, der for en stor Del er græsklædt, hegnes af et Kampestensdige og har i Sydosthjørnet en Indgang med smaa Granitstolper.

Bygningen bestaar af Kor og Skib fra sengotisk Tid og nyt Taarn.

Den stærkt flikkede *sentmiddelalderlige Kirke* er i de nedre Partier muret

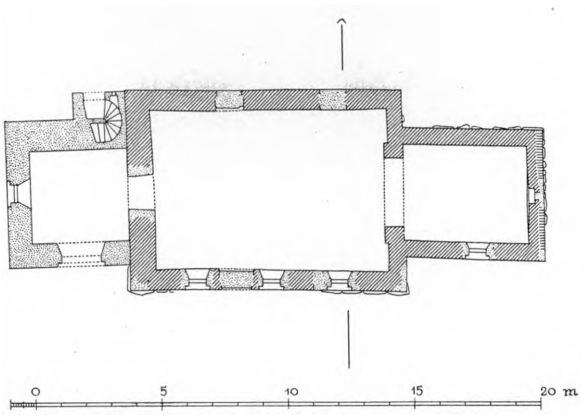

Fig. 2. Hørsted. Plan. 1:300. Maalt af C. G. Schultz 1937.

af *Marksten,* over store, lodretstillede Syldsten. Paa Skibets Sydside naar Kampen paa sine Steder næsten helt op til Tagskægget, men paa Nordsiden kun til en Højde af o. 115 cm, hvor den afsluttes i et nogenlunde vandret Plan. Vestgavlen var før Ombygningen 1936 af Kamp næsten helt op til Toppen, Østgavlen er for en stor Del muret i Krydsskifte. Blandt Syldstenene ved Norddøren sidder en Kampesten med skaalformede Fordybninger, sikkert fra Oldtiden, og paa Korets Sydside er der anvendt enkelte Granitkvadre, hvoraf en har et rektangulært Stenhuggerfelt (18 × 11 cm). Murværket bestaar iøvrigt af gule Munkesten, indtil 30 cm lange, lagt i Munkeskifte, især kendeligt paa Korets Nordside. Af gamle Vinduer er kun bevaret Rester af Korets fladrundbuede Østvindue, synligt som Niche (H. o. 60 cm, Br. 57) bag Alteret. Af et lignende Sydvindue i Skibet er sporet en Stump paa Væggen ved Prædikestolen. Begge Skibets nu tilmurede Døre lader sig paavise. Norddøren, der har en indre Bredde af 112 cm, er forstyrret af et senere Vindue, og den stærkt ændrede Syddør (Br. 120 cm) er retkantet, men afdækkedes (1886) indvendig af en Fladbue (Uldall).

I det *Indre* er Korbuen, der er anbragt i et Fremspring paa Triumfvæggen, fladrundbuet, muret af Munkesten med Halvandenstensstik.

Et stort *†Vaabenhus* ved Kirkens Sydside fra 1863 er nedrevet 1936.

†Klokkehuse. 1719 fik Tømmermanden 3 Sldlr. for Klokkehuset at forfærdige[5], 1886 hang Klokken i en †Stabel ved Østgavlen (Uldall). 1909 byggede Firmaet Christiani og Nielsen en †Stabel af Beton paa Kirkegaarden.

1696 reparerede Murmester Jens Knudsen den brøstfældige Mur paa vestre Ende af Højkirken, fugede Kirken udvendig og kalkede den indvendig. 1709 blev Gavlene og Nordsiden pudset af Murmester Tord Keldsen, som ogsaa kalkede Kirken indvendig. 1716 nedtog Murmester Niels Christensen Sydvesthjørnet og opsatte det af ny (Rgsk.).

Ved en Istandsættelse 1936 (Arkitekt Jens Foged) er tilbygget et *Taarn,*

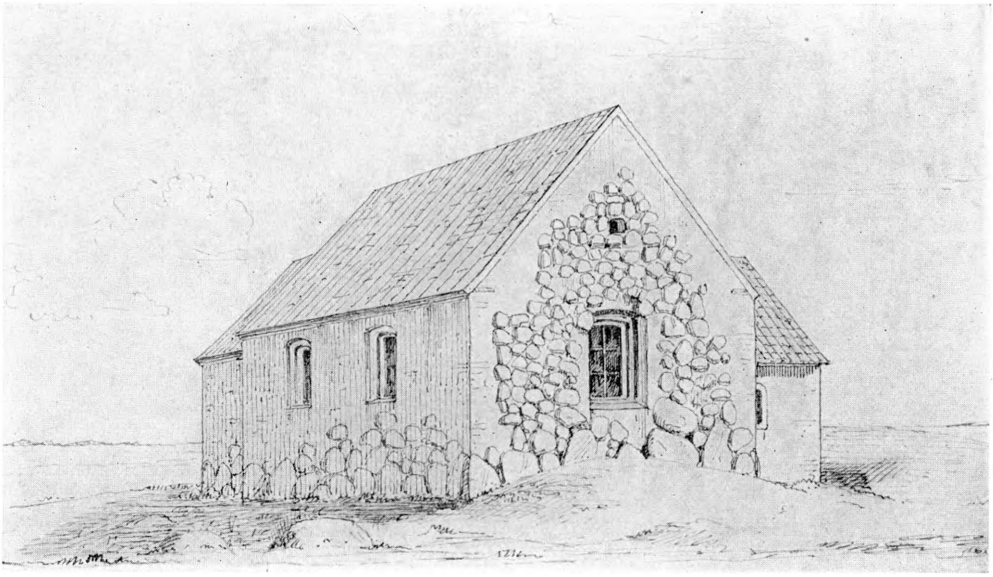

Fig. 3. Hørsted. Ydre, set fra Nordvest, før Ombygningen. Efter Tegning af E. Schiødte 1877,

hvis Underrum tjener som Vaabenhus. Samtidig er Sydvinduerne ændret, og Skibet har faaet tre; begge Nordvinduerne er tilmuret.

Bygningen staar hvidkalket, de fornyede Tagværker er blytækte, Taarnets teglhængte. Det Indre har Bjælkelofter.

KALKMALERIER

Ved en Prøveundersøgelse 1936 fandtes Rester af Dekorationer fra Reformationstiden, paa Korbuen gule Penselstrøg, blandet med sorte Streger, paa Triumfvæggen rødt Rankeværk og øverst en Ornamentbort, vistnok af samme Art som i Lodbjerg. Udførelsen var flygtig, Bevaringstilstanden slet.

INVENTAR

Alterbord fra Kirkens Opførelsestid, af gule Munkesten i Munkeskifte, 104 × 100 cm. Bagsiden, 40 cm fra Korets Østvæg, er glat. Paa Forsiden har det øverste Skifte en svag Udkragning, og for Enderne er ogsaa de næste Skifter udkragende. I Sydenden findes en spærstikdækket Niche, o. 40 × 34 cm.

†*Alterklæde*, anskaffet 1717; der købtes 5 Alen rødt, blommet Damask og 3½ Alen grønt Rask (uldent Stof) og brede Guldkniplinger (Rgsk.).

Altertavle i ny-gotiske Former med et Maleri, 1867, »Lader de smaa Børn komme til mig«, af E. Holm, Tisted.

†Altertavle var af lutheransk Fløjtype[6] og stafferedes 1709 af Jens Thrane

(Rgsk.). 1717 solgtes tre gamle »Billeder«[5]. 1844 omtaler Kaldsbogen »den i forrige Aar malede Altertavle, som er meget fuskeragtig udført med forargelige og anstødelige Figurer« og anfører, at den bør ommales.

Altersølv. Kalk fra 1836, 17,5 cm høj, ganske enkel, med rundt Skaft og flad, rund Knop med omløbende Rundstav; paa Bægeret graveret Georgskors; paa Foden indprikket: »Hørsted Kirke M. N. A. I. N. 1836. Kalken med Desk vog 25 Lod a (!) 11 Lød«; Mestermærke: H. *Disk* med graveret Kors og samme Stempel. *†Kalk* og *†Disk,* af Sølv, forgyldt, vog 18 Lod, nævnt 1695 (Rgsk.).

Stager. Bordstager fra Begyndelsen af 1600'erne, med sekskantet Fod, der har Englehoveder paa Dækpladen, anskaffet 1708 og af Salomon Christensen forsynet med en flad Lyseskaal og en Lysetorn af Messing (Rgsk.).

†Jernlysestager, »vog 10 Mark«, nævnt 1695 (Rgsk.).

†Messehagel af brunt Fløjl med Kors af Guldkniplinger, nævnt 1695 (Rgsk.).

Font af Granit, middelalderlig og oprindelig vistnok Vievandskar. Kummen, Tvm. 51 cm, hvis Huling kun er 11 cm dyb og fladbundet uden Afløb, er halvkugleagtig uden nogen Udsmykning. Foden er sammenstykket af to Sten, den øverste med skraanende Sider og afrundede Hjørner, den nederste grovere.

Fad af Nürnbergerarbejde fra o. 1575, 53 cm i Tvm. I Bunden Marie Bebudelse omgivet af to Minuskelringe; paa Randen indstemplede Ornamenter og to graverede Vaaben, Brockenhuus og Skram samt »L. B. H. K. S. 1592«, henvisende til Laurids Brockenhuus til Brangstrup og Egeskov paa Fyn og Hustru Karen Pedersdatter Skram. Fadet er 1713 skænket af Præsten (Rgsk.).

Daabskande af Tin, pæreformet; indprikket: »A. J. Nyeborg 1844, Nyeborg«.

†Fontelaag stafferedes 1709 af Jens Thrane (Rgsk.).

Prædikestol, landligt Arbejde fra o. 1610—20, fjern Efterligning af Tistedtypen. Af de fire Fag er det sidste bøjet i spids Vinkel mod Sydvæggen. De brede Storfelter har Arkader med Fladbuer, hvis Udsmykning er vekslende, men dog med større eller mindre Hjørnerosetter i alle Fag. Paa Hjørnerne enkelte eller parvis stillede Søjler med Æggestavkapitæler og Prydbælter med Ansigtskartoucher. Himmel fra o. 1800. I Stolens Frise- og Postamentfelter er de malede Skriftsteder, Rom. 10, 17—18, Matth. 11, 28, »Alt hvad I bede i Eders Bøn« etc. Marc. 10[7], Lukas 12, 32 og Joh. 8, 12, genfremstillet 1923[8] paa Grundlag af Stolens oprindelige Staffering; i Storfelterne er der naive Malerier, Evangelisterne, fra Tiden o. 1800. I 1711 stafferede Thøger Andersen Thrane og Anders Eskesen Gundal (fra Roesholm, sml. Janderup Korloft S. 488) Prædikestolen for 12 Sldlr. med ægte Guld, Sølv og Farver (Rgsk.).

Stoleværk[9], nymodens.

†Degnestol, gjort 1707 af Christen Christensen for 2 Sldlr.

†Skriftestol 1709 af samme, 2 Sldlr. og 2 Mk. Jens Thrane stafferede 1709 Degne- og Skriftestol mm. (Rgsk.).

Pengeblok, 1798, med balusterformet Underdel. I Relief er skaaret: B. 1798.

Krucifiksfigur, malmstøbt, fra Slutningen af 1600'erne, 24 cm høj, kraftigt modelleret, nu anbragt paa nyt Korstræ og ophængt paa Skibets Nordvæg. Tværarmen af det gamle **Korstræ,* nu i Tisted Museum, 37 cm langt, har Hammerudvidelser, hvori runde, fordybede Felter med Evangelistnavne: »S. Matevs, S. Lvcas«, med Versaler.

Lysekrone, firarmet, sammenstykket, overvejende fra 1700'erne.

†*Ligbaare*, gjort 1699 af Christen Christensen Snedker (Rgsk.).

Klokke, 1849, af P. P. Meilstrup, Randers. Tvm. 75 cm.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1686—1719, div. Aar (LA. Viborg). — Kaldsbog 1805—72 (LA. Viborg). — Forklaring over Kongelig Majestæts beholdne Kirker 1720 (RA). — Museumsindberetninger af C. Engelhardt og E. Schiødte 1877, C. A. Jensen og Otto Norn 1936. Revideret af C. A. J. og E. M. 1938, C. G. S. 1940.

Chr. Heilskov: Ældre personalhistoriske Indskrifter fra Hassing Herred i AarbThisted. 1928. S. 413.

F. Uldall: Optegnelser om de danske Landsbykirker III. 1886. S. 332 (NM). J. Foged: Opmaalinger m. m. 1935, Kopier i NM.

[1] Fortegnelser over Danmarks Kirker o. 1630 og 1666 (RA). [2] Matriklen 1664 med Tilføjelser (RA). [3] Danske Sagn III, 166. [4] Meddelelse fra Arkitekt Foged 1936 (NM). [5] Beholdne Kirker 1720 (RA). [6] Synsforretning 2. December 1795. [7] Dette Skriftsted hører ikke hjemme i Markus 10. Kap., men staar Markus 11, 24. [8] Ved Maler Harald Munk. [9] 1695 fik Tømmermand Jens Andersen Betaling for at gøre 8 Kvindestole, og i 1698 gjorde Christen Christensen, Snedker i Sønderhaa, Karlestolene af ny udi Panelværk. Mads Smed i Sønderhaa lavede 15 Par Hængsler til Stolene. — 1719 fik Smed Christen Christensen Betaling for at beslaa Kirkedøren (Rgsk.).

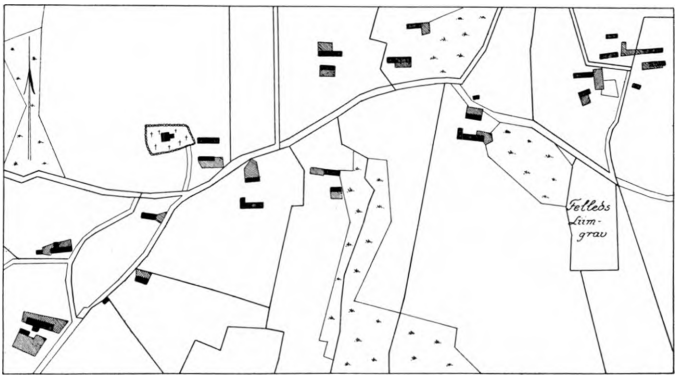

Fig. 4. Hørsted 1814.